

סדרת הרצאות מטעם מכון תל אביב לפסיכואנליזה בת-זמננו במוזיאון הרצליה | ספטמבר 2019 - ינואר 2020

מכון תל אביב לפסיכואנליזה בת-זמננו יקיים סדרה של חמש הרצאות במסגרת התערוכה "זמן דיוקן 1" במוזיאון הרצליה לאמנות עכשווית. התערוכה תיפתח במוצאי שבת, 21 בספטמבר 2019. המפגשים, הפתוחים לקהל הרחב, יכללו הרצאה של אחד מחברי/ות המכון שידבר על מושג, רעיון או תהליך פסיכואנליטי העולה מהעבודה של אחת מהאמניות; שיחה עם האמנית ושיחה עם הקהל.

חמשת המרצים, חברי המכון, שנבחרו להשתתף בסדרה ערכו מפגשים מקדימים עם האמנית שבחר כל אחד מהם, שוחחו על רעיונות וגיבשו יחד נושאים לשיחה בפני הקהל.

לפרויקט שותפות הוועדה המדעית והוועדה הבינתחומית של מכון תל אביב, ואת הסדרה תנחה מטעם המוזיאון שוש אלמגור.

ארבעה מפגשים יתקיימו בימי שישי: 8 בנובמבר 2019 | 13 בדצמבר 2019 | 27 בדצמבר 2019 | 10 בינואר 2020. המפגש החמישי יתקיים בשבת, 25 בינואר 2020, יום נעילת התערוכה.

המפגשים יחלו בשעה 11:00 ויימשכו כשעה וחצי.

מחיר ההשתתפות: 50 שקלים, כולל כניסה למוזיאון. כרטיסים ניתן לרכוש גם באתר המוזיאון: www.herzliyamuseum.co.il | המוזיאון ברחוב הבנים 4 בהרצליה.

תכני ההרצאות בעמודים הבאים

איריס נשר | מחוץ לזמן

ד"ר אורנה ראובן | מלוא היופי ותהום הכאב

יום שישי, 8 בנובמבר 2019, 11:00

סדרת הצילומים "מחוץ לזמן" מביאה את מבטה של האם - האמנית איריס נשר - בבנה השובב ויפה התואר. הבן ארי סובל מ"עייפת מוזיאונים" קשה, והביקור במוזיאונים מכשף אותו לשינה עמוקה. אולי זו שנתו של מתבגר מרדני, המסרב לשתף פעולה עם הנוהל המשפחתי, ואולי הוא משחק עם אימו בתרגיל בימוי של יצירה משותפת, הנעשית יותר ויותר מודעת לעצמה. חללי התצוגה משתנים, ארי בכל פעם בוגר יותר, תמיד ישן, ועתה ישן לתמיד.

בבואנו לתערוכה נהייה עדים לעדותה, עדים לבנה. לו היה מגיע, היה נרדם גם כאן. והנה הוא עושה בדיוק את זה.

בהרצאה יוצע להתבונן בתערוכה באמצעות המושג "אמנות האבל". הפסיכואנליטיקאי תומס אוגדן מקדיש בספרו "שיחות על גבול החלימה" (Conversations at the Frontier of Dreaming), פרק לאמנות האבל (The Art of Mourning). אבל, כותב אוגדן, אינו רק עבודה פסיכולוגית, נפשית. אבל כולל גם חוויה של עשייה - לעשות משהו, ליצור משהו, כמעין ניסיון לגעת במה שאבד.

ד"ר אורנה ראובן היא פסיכולוגית קלינית, עמיתה במכון תל-אביב לפסיכואנליזה בת-זמננו, מרצה באוניברסיטת תל-אביב ובמרכז הבינתחומי הרצליה. היא חיברה את הרומן הפסיכולוגי "המכתב" במשותף עם יאיר אלדן (הוצאת כתר 2016).

מריה סאלח מחאמיד | אנא הון

דורית רינגרט | בקשה להיראות, ומחויבות להיענות

יום שישי, 13 בדצמבר 2019, 11:00

מריה סאלח מחאמיד רושמת רישומי פחם על בד קנווס העוטף את קירות מרחבי התצוגה בפורמט דמוי מגילה. בשנים האחרונות היא פורשת רישומים המהווים קטעי סצנות, המעידות על התרחשויות אוטוביוגרפיות בחייה.

ההרצאה תשאל מדוע היא חוזרת ומנכיחה ביצירתה את תרומת מח העצם שלה, אם - מהיכרותי עמה - היא היתה מעדיפה להשאיר את הנתינה בעילום שם?

כדי להשיב על השאלה אבקש לראות את הנכחת התרומה בהקשר לאירועים נוספים שעולים מתוך יצירתה. ניתן לראות כי היא מבקרת להציג אירועים בהם הגוף נחדר, נפלש ומאבד את האוטונומיה ואת הנפרדות, בין אם מבחירה ובין אם מתוך טעות, תאונה או מעשה זדון. אני מבינה זאת כהודאה במצב פגיעותו המהותית של האדם, על חוסר ניפרדותו, על היותו חסר אונים ובה בעת בעל יכולת בחירה. במרבית הסצנות פגיעות אנושית זו מעלה את שאלת המחויבות ההדדית והנזקקות.

בהרצאה אבקש להתבונן בכל אחת מהסצנות מתוך נסיון להבין אל מי פונה האמנית ואיזו מחויבות היא מבקשת. אעמוד על הזיקה שבין תרומת מח העצם לעבודת הטיפול הפסיכואנליטית תוך שימוש במושגים: זולתעצמי ואמפתיה, מושגים בפסיכולוגיית העצמי, שהוא זרם מרכזי בהגות הפסיכואנליטית. אעמוד על כוחה של הראייה הכורכת עמה ידיעה, המבקשת היענות במרחב שבין אדם לזולתו.

דורית רינגרט היא אמנית (עבודותיה נמצאות באוספים פרטיים ובמוזיאונים בארץ); עמיתה בינתחומית במכון תל אביב לפסיכואנליזה בת-זמננו; מלמדת במכללת אורנים ובמרכז האקדמי ויצו חיפה.

נטליה זורבובה | דיבוצ'קי

ד"ר גילה עפר | בין מהות להבניה: נשיות מפרספקטיבה פסיכואנליטית

יום שישי, 27 בדצמבר 2019, 11:00

נטליה זורבובה משמשת בעבודותיה השראה להרחבת השיח על הגדרת הזהות המגדרית והחברתית. בהרצאה אדון בנפתולי הנשיות כפי שזו משתקפת בתאוריה הפסיכואנליטית ובניסיונות לענות על השאלה מהי הנשיות?

אטען שהשיח הפסיכואנליטי על נשיות ומגדר, השיח שמנסה לקבוע אם זהותנו כאשה או גבר נקבעת על ידי הביולוגיה (תאוריה מהותנית), או שהיא נגזרת מהתרבות (תאוריה של הבניה) - שיח שקיים גם בפילוסופיה, באמנות ובספרות - משקף קונפליקט מרכזי בנפש האדם ואינו תיאורטי בלבד.

זהו קונפליקט הקיים ברובד הלא מודע של הנפש בין המשאלה לשמר הבדלים ברורים בין המינים לבין המשאלה למחוק ולטשטש הבדלים, להסתיר את משמעותם של ההבדלים כדי להיות שלם ללא פגם ולמלא את הביסקסואליות שלנו.

הקונפליקט הזה מתבטא גם בציוריה היפהפיים של זורבובה, דרך הצגת היחסים בינה לבין בתה.

גילה עפר Ph.D היא פסיכולוגית קלינית, פסיכואנליטיקאית מנחה ואנליטיקאית קבוצתית. היא חברה מייסדת ויו"ר לשעבר של מכון תל-אביב לפסיכואנליזה בת-זמננו וחברה מייסדת של המכון הישראלי לאנליזה קבוצתית. היא מרצה ומדריכה בתוכנית לפסיכותרפיה באוניברסיטת תל-אביב. פרסמה את עבודותיה (בתחומים של חלומות, מגדר ומיניות, הלא מודע ועוד) בכתבי עת מובילים והציגה אותן בישראל, אירופה וארה"ב.

ורד אהרונוביץ' | שעון הקוקיה

ד"ר גד בן שפר | כן לקוקיה: מחשבות על חוסר התפתחות

יום שישי, 10 בינואר 2020, 11:00

בעקבות הפסיכואנליטיקאי וילפרד ביון, אמשיג בהרצאה את הדחף האנושי לדעת את האחר (ואת עצמנו) כיסוד הכרחי בהתפתחות. אבחן צורות שונות של חסימה ומוות נפשי ואת התרומה האפשרית להן של דחפי החיים והמוות. אעשה זאת באמצעות שלושה מרחבים פסיים/מנטליים: המרחב של המעשייה "הנזל וגרטל"; מרחב חדר הטיפולים; ולבסוף, ובעיקר, המרחב שנפרס בעבודתה של ורד אהרונוביץ'.

ד"ר גד בן שפר הוא פסיכולוג קליני, עמית במכון תל אביב לפסיכואנליזה בת-זמננו, ומלמד בחוג לפסיכולוגיה ובתוכנית הרב תחומית במדעי הרוח באוניברסיטת תל אביב.

אליסון צוקרמן | ליצור מענן

חני בירן | הזמן הלא לינארי

שבת, 25 בינואר 2020, 11:00, בהשתתפות האוצרת תמי כץ פרימן

עבודותיה של אליסון צוקרמן יוצאות מתוך דקונסטרוקציה של עבודות אמנות קלאסיות מוכרות, שאותן היא חותכת ומדביקה לפי החוויה שלה כאמנית. מחלקי האובייקטים שהיא גוזרת היא מצליחה להרכיב תמונה חדשה, יצירתית ומרהיבה. ההרצאה תעסוק בדמיון ובהקבלה בין עבודותיה של אליסון לבין מורכבות נפש האדם בן תקופתו. בפסיכואנליזה נקרא לזה "רגרסיה בשירות האני". בנפש האדם, חשוב לציין, פירוק וחיבור כה מרהיב לא תמיד מתאפשר, וכפסיכואנליטיקאים אנו נפגשים עם פיצולים וחלקי אובייקט שנותרים בכאוס ואינם מתכנסים לתמונה כה יפה. עבודותיה של אליסון נעות קדימה ומאפשרות לחקור כיצד נולדת שלמות מרהיבה מתוך הכאוס ומתוך התעוזה לפרוץ גבולות. בהרצאה יוצג קטע מספרו של הפסיכואנליטיקאי וילפרד ביון, "זיכרונות מן העתיד", שבו מעז ביון לפרק את הזמן הלינארי. הוא טוען שהנפש העמוקה והבלתי נראית על ידי החושים, עשויה מזמן לא לינארי - בתוכנו נמצאים בו-בזמן העובר שהיינו, הילד שהיינו, הבוגר שאנחנו והזקן שנהיה. זו תמונת ראי מופלאה לפירוק ולחיבור שאליסון צוקרמן יוצרת.

חני בירן היא פסיכולוגית קלינית, פסיכואנליטיקאית מנחה במכון תל אביב לפסיכואנליזה בת-זמננו ואנליטיקאית קבוצתית. מחברת הספר:

The Courage of Simplicity: Essential Ideas in the Work of W.R. Bion (Karnac 2015)